

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

შეფასება და გამოცდები ზოგად განათლებაში

ზაქარია ქიტიაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფსიქოლოგიისა და განათლების მეცნიერებათა ფაკულტეტის განათლების მეცნიერებათა დეპარტამენტის ასისტენტ პროფესორი

ანოტაცია

წინამდებარე სტატიაში განხილულია შეფასებისა და გამოცდების კომპონენტის მნიშვნელობა და შედეგები ზოგად განათლებაში 2004 წლიდან დღემდე. გამოკვეთილია ის აქტუალური საკითხები და პრობლემები, რომლებმაც განაპირობეს შიდა თუ საერთაშორისო კვლევის შედეგების დაბალი მაჩვენებლები. წარმოდგენილია ავტორისეული დასკვნები რეფორმის პროცესის მიმდინარეობის შესახებ და მოცემულია რეკომენდაციები ზოგადი განათლების სისტემაში შეფასებისა და გამოცდების კომპონენტის ხარისხისა და ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით.

საკვანძო სიტყვები: კვლევა, რეფორმა, სწავლის შედეგი.

2004 წლიდან ზოგადი განათლების მიმართულებით მნიშვნელოვანი ცვლილებები განხორციელდა შიდა და საერთაშორისო შეფასებასთან დაკავშირებით. ჩვენი მიერ წარმოდგენილი ანალიზი საწყის ეტაპზე წარმოადგენს ეროვნული შეფასებისა და გამოცდების მოდელს და შემდეგ ძირითად აქცენტს გააკეთებს საერთაშორისო შეფასების მიმართულებაზე, რადგან იგი იძლევა რეალურ სურათს, რა სიბრტყეზეა ქართული ზოგადი განათლება და რა გამოწვევებია მის წინაშე. შესაბამისად, პირველ რიგში, აღსანიშნავია, 2005 წლიდან საქართველოს ტერიტორიაზე პირველად ჩატარებული და ყველაზე წარმატებულ ცვლილებად სახელდებული ერთიანი ეროვნული გამოცდები. როგორც შეფასებისა და გამოცდების ცენტრის ვებგვერდზეა გაჟღერებული, „მოდელი შეფასების სამართლიან, გამჭვირვალე, უნიფიცირებულ, მერიტოკრატიულ პრინციპებზე დამყარებული სისტემაა, რომელიც უზრუნველყოფს საუკეთესო აბიტურიენტების შერჩევას უმაღლესი სასწავლებლებისათვის.“ (<http://www.naec.ge/erovnuli-erovnuli-gamocdebi/zogadi-informacia.html?lang=ka-GE> 14.03.2011 / 7.02.2014). ამ ცვლილებამ რეალურად შეძლო და მოსპო ზოგად განათლებაში მისაღები გამოცდების მიმართულებით ათეული წლის განმავლობაში დამკვიდრებული ნეპოტიზმისა და ქრთამის საშუალებით

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

სტუდენტის სტატუსის მოპოვების მანკიერი ტრადიცია. თუმცა, ჩვენი აზრით, მიუხედავად წლების განმავლობაში მინიმალური ბარიერის მინიმალურად აწევის მიუხედავად, ამ ეტაპზე გვაქვს სურათი, რომლის მიხედვით, სასკოლო განათლების ხარისხის გაუმჯობესების მთავარ ორიენტირად და საზომად ერთიანი მისაღები გამოცდები არ გვადგება. ბოლო პერიოდში აღნიშნული გამოცდები, ფაქტობრივად ვერ ახერხებს რეალურ სელექციას. მართალია, გამოცდის შედეგად ირკვევა მოცემული წლისთვის საუკეთესო და ნაკლები შედეგის მქონე აბიტურიენტები, თუმცა, საბოლოო ჯამში, თითქმის 90% აბიტურიენტებისა ხდება სტუდენტი. აქვე აღსანიშნავია კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი, აბიტურიენტების წარმატება და ამა თუ იმ სკოლის მაღალი შედეგი არანაირად არ არის დაკავშირებული ობიექტურად სკოლაში სწავლის მაღალ ხარისხზე, რადგან, როგორც 2011 წელს „განათლების პოლიტიკის დაგეგმვისა და მართვის საერთაშორისო ინსტიტუტის“ მიერ ჩატარებულმა კვლევამ „კერძო რეპეტიტორობის ფენომენის შესწავლა საქართველოში“ ცხადყო, საქართველოში ერთ წელიწადში მშობლები რეპეტიტორობაში იხდიდნენ დაახლოებით 120 მილიონ ლარს. ამკარაა, რომ სკოლის შეცდომებს ქვეყნის მასშტაბით რეპეტიტორთა კლასი ასწორებს. თუ დინამიკაში გავყვებით ერთიანი ეროვნული გამოცდების ფორმატის ცვლილებებს, უნდა აღვნიშნოთ შემდეგი ეტაპები:

„ 2005 წელს ყველა აბიტურიენტი აბარებდა 3 სავალდებულო გამოცდას (ქართული ენა და ლიტერატურა, უცხოური ენები, ზოგადი უნარები). სახელმწიფო დაფინანსება გაიცემოდა 3 გამოცდის შედეგით.

2006 წელს არჩევითი გამოცდების ჩამონათვალს დაემატა 3 გამოცდა – საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები, საქართველოს ისტორია–საზოგადოებრივი მეცნიერებები, ლიტერატურა. აბიტურიენტთა ნაშრომების შეფასებული ასლები განთავსდა ინტერნეტში – ნებისმიერ აბიტურიენტს შეეძლო საკუთარი ნაშრომის ასლის ნახვა. აპელაციამდე. შეიცვალა სახელმწიფო დაფინანსების გაცემის წესი. გადაწყდა, რომ გრანტი, ნავლად 3 გამოცდის, ზოგადი უნარების გამოცდის შედეგით გაცემულიყო.

2009 წელს გაიზარდა მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი, გამსწორებლები შეირჩნენ კონკურსის წესით.

2010 წლიდან სახელმწიფო დაფინანსება გაიცემა ოთხი გამოცდის შედეგების საფუძველზე.

2012 წელს აბიტურიენტებს შვიდის ნაცვლად თავიდანვე ოცი სასურველი ფაკულტეტის არჩევის საშუალება ჰქონდათ; 10%-ით გაიზარდა მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი სამედიცინო და იურიდიულ ფაკულტეტებზე. შესაბამისად, სამედიცინოსა და იურიდიულ ფაკულტეტებზე ჩაბარების მსურველებს სამ საგანში 35%, ხოლო მეოთხეში, უცხოურ ენაში, 30%-იანი ბარიერი უნდა გადაეღახათ.

2013 წელს აბიტურიენტებს საშუალება ჰქონდათ განაცხადში ყველა ის საგანმანათლებლო პროგრამა მიეთითებინათ, რომელზეც მათ მიერ არჩეული გამოცდები ბარდებოდა - ასარჩევი პროგრამების რაოდენობა შეზღუდული არ იყო.

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

2013 წლის ბიუჯეტში სტუდენტთა საგრანტო დაფინანსებისთვის გამოყოფილი თანხები გაიზარდა. ამ ცვლილებამ შესაძლებელი გახდა სახელმწიფო უმაღლეს დაწესებულებებში ბაკალავრიატის რამდენიმე წამყვანი მიმართულების 17 სპეციალობაზე სტუდენტთა სწავლის სრული კურსის (4 წელი) დაფინანსება. ამავე წელს მოიხსნა შეზღუდვები გრანტის განაწილების დროს იმ პროგრამებზე, სადაც მხოლოდ 100%-იანი დაფინანსება მოქმედებდა. 2013 წლიდან ყველა პროგრამა თანაბარ პირობებში ჩადგა და შესაძლებელი გახდა 70%-იანი და 50%-იანი დაფინანსების მოპოვებაც. 30%-გრანტი 2013 წლიდან გაუქმდა.“ (შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრი <http://www.naec.ge/erovnuli-erovnuli-gamocdebi/zogadi-informacia.html?lang=ka-GE> 14 /03/ 2011 / 7.02.2014)

მეორე საკითხად უნდა დავასახელოთ კომპიუტერზე ადაპტირებული სკოლის გამოსაშვები, ე.წ. საატესტატო გამოცდა, რომელიც 2011 წლიდან ტესტირების მეთოდით ხორციელდება. 2013 წლიდან გამოსაშვები გამოცდები ორ ეტაპად, მე-11 და მე-12 კლასებში ტარდება. მე-11 კლასის მოსწავლეები სასწავლო წლის ბოლოს იმ საგნებს აბარებენ, რომლის სწავლაც დაასრულეს (ფიზიკა, ქიმია, ბიოლოგია, გეოგრაფია). დარჩენილ 4 საგანში ტესტირებას (მათემატიკა, ქართული ენა და ლიტერატურა, უცხოური ენა, ისტორია) მოსწავლეები სკოლის დამთავრებისას გადიან. სკოლის გამოსაშვები გამოცდების შემოღებამ არაერთგვაროვანი გამოძახილი პოვა საზოგადოებაში. ზოგნი ამ გამოცდების შედეგად სკოლაში სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას მიიჩნევენ, ზოგი სპეციალისტი კი 2-თვიან შუალედში 12 გამოცდის ჩაბარების საჭიროებას ვერ ხედავს. იყო ინიციატივა, რომ მხოლოდ გამოსაშვები გამოცდის შედეგების მიხედვით ჩარიცხულიყვნენ აბიტურიენტები უმაღლესი სასწავლებლების პროგრამებზე (ე. წ. 8+1 სისტემა, მინისტრ დიმიტრი შაშკინის ინიციატივა 2012 წელს), თუმცა, როგორც შეფასებისა და გამოცდების ცენტრის ხელმძღვანელი მაია მიმინოშვილი აცხადებდა 2012 წლის 11 აგვისტოს გაზეთ ახალი თაობისათვის მიცემულ ინტერვიუში : „ეს სისტემა აფასებდა მხოლოდ ძალიან მინიმალურ სტანდარტს და არ იძლეოდა საშუალებას შეფასებულიყო აბიტურიენტის მნიშვნელოვანი სააზროვნო პროცესი, როგორცაა წერიითი მეტყველება, ლოგიკური მსჯელობა, მათემატიკური მსჯელობა“

(<http://www.opentext.org.ge/index.php?m=4&y=2012&art=10024> 11.08.2012 / 4.07.2014)

აქვე აუცილებლად უნდა აღინიშნოს სახელმწიფოს მხრიდან, ზოგადად, განათლების სისტემის მოწყობის კონცეფცია, რომელიც, უნარების გამომუშავებაზე, დასასწავლი მასალის ხარისხზე და არა რაოდენობაზე იყო ფოკუსირებული. ასევე ხაზი უნდა გაესვას, ზოგადად, კურიკულუმის აგების ხედვას, რომლის რიტორიკა, ასევე, უნარ-ჩვევების გამომუშავებაზე აგებულ შედეგებს გულისხმობდა. შესაბამისად, საატესტატო გამოცდები, როგორც კურიკულუმის მისაღწევი კომპეტენციის გამზომი საშუალება მთლიანად აცდა ლოგიკას. იგი კონკრეტული ინფორმაციის, ფაქტებისა და დაზუსტებების დახსომებაზე ორიენტირებული კონცეფტით იყო განსაზღვრული. მართალია, პროფესიული

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

საზოგადოების ზოგიერთი წევრი მის დამსახურებად მიიჩნევს ტენდენციას, რომ გარკვეული მოცულობით მაინც იმეცადინეს მოსწავლეებმა უკლებლივ ყველა საგანი და არ გვაქვს რეალობა, როცა მოსწავლეების მიერ საბუნებისმეტყველო საგნების ცოდნა დიდ ფუფუნებას წარმოადგენდა ზოგადი განათლებისათვის. თუმცა, აქვე უნდა გავამახვილოთ ყურადღება ორ მნიშვნელოვან ასპექტზე: 1. საატესტატო გამოცდებმა დიდად შეუწყო ხელი რეპეტიტორებთან მომზადების ისედაც ნაცნობ და აპრობირებულ პრაქტიკას და 2. რეალურად გამოსაშვები გამოცდის მინიმალური ბარიერი ძალიან დაბალ საგნობრივ სტანდარტზეა გათვლილი და მისი გადალახვა არ გვამლევს საშუალებას ვიმსჯელოთ ამა თუ იმ მოსწავლის აკადემიურ ცოდნასა და უნარებზე.

ვფიქრობთ, აქ უნდა დავსვათ შეკითხვა - ჩვენ მიერ წარმოდგენილი რეგრესული ტენდენციები შემთხვევითი შეცდომების, გაუთვალისწინებლობისა და არცოდნის შედეგია, თუ, პირიქით, მკაფიოდ განსაზღვრული პოლიტიკური კურსისა, რომელიც, თავის წილ ეთანადება გლობალურ პოლიტიკურ ხედვებს განვითარებადი ქვეყნების საგანმანათლებლო სისტემების მოდიფიცირებისა და ორიენტირებულია ზოგადი განათლების დაბალ ხარისხსა და მეცნიერული ცოდნის ნიველირებაზე. ცხადია, წარმოდგენილი მსჯელობის ჭეშმარიტების მტკიცება რთულია, თუმც, ვფიქრობთ, კვლევის შედეგები ნამდვილად იძლევა მისი ამგვარად ინტერპრეტირების საფუძველს.

შემდეგ ეტაპზე საჭიროა აღვნიშნოთ ეროვნული შეფასება, რომლის მიზანი ეროვნული სასწავლო გეგმის სკოლის დონეზე დანერგვის მდგომარეობის შესწავლა, სხვადასხვა დროის მონაკვეთში მოსწავლეთა პროგრესის შემოწმება და სუსტი მხარეების იდენტიფიცირებაა. მის მიხედვით ხორციელდება რეკომენდაციების შემუშავება როგორც სკოლებისთვის, ასევე განათლების სისტემის პოლიტიკის შემქმნელებისთვის. ეროვნული შეფასება გარკვეული პერიოდულობით ტარდებოდა საქართველოში (2003, 2004, 2009, 2010, 2011 წლებში), თუმცა, უმეტესი მათგანის ანგარიშიც კი არ არის გამოქვეყნებული და პროფესიული საზოგადოებას დაინტერესების შემთხვევაში არ მიუწვდება ხელი მისი შედეგების ანალიზზე.

ეროვნული შეფასება შემდეგი მახასიათებლებით განისაზღვრა:

2003-2004 წლებში შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ განხორციელდა სახელმწიფო შეფასება ქართულ ენასა და მათემატიკაში დაწყებითი კლასებისათვის.

2009 წელს ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის მიერ მთელი საქართველოს მასშტაბით ჩატარდა ეროვნული შეფასება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში მე-9 კლასის მოსწავლეებთან.

2010 წელს ისევ ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის მიერ მთელი საქართველოს მასშტაბით ჩატარდა ეროვნული შეფასება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში და მათემატიკაში მე-9 კლასის მოსწავლეებთან.

2011 წლის 6 და 7 ივნისს მთელი საქართველოს მასშტაბით IV კლასის მოსწავლეთა ეროვნულ შეფასებებს ატარებს. შეფასება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში და

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

მათემატიკაში ტარდება. ასევე, 2011 წელს ეროვნული შეფასებები არაქართულენოვან სკოლებშიც დაიწყო.

აქვე აღსანიშნავია ეროვნული სასწავლო ოლიმპიადა, რომელიც საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს გადაწყვეტილებით, 2009 წლიდან ყოველწლიურად გამოცდების ეროვნული ცენტრი ატარებს ყველა საგანში. ოლიმპიადის მიზანია: ნიჭიერი მოსწავლეების გამოვლენა, სასკოლო რეფორმის ხელშეწყობა, სასკოლო ცხოვრების სტიმულირება, მოსწავლეების, პედაგოგების, სასწავლო პროცესის წახალისება, საქართველოს ნაკრების კანდიდატთა გამოვლენა საერთაშორისო ოლიმპიადებისთვის.

ეროვნული შეფასებების მიმოხილვის შემდეგ განსაკუთრებულ ყურადღებას გავამახვილებთ საერთაშორისო კვლევებსა და შეფასებებზე, რომელთა შედეგები არცთუ სახარბიელოა ჩვენი სახელმწიფოსთვის. როგორც „ათასწლეულის გამოწვევის ფონდი - საქართველოს“ ვებგვერდზე ვკითხულობთ, „საერთაშორისო შეფასებებში მონაწილეობის მიზანია, მოხდეს განათლების სისტემის მდგომარეობის შედარება სხვა ქვეყნებთან. საერთაშორისო და ეროვნული შეფასებების მიზანი დიდწილად მსგავსია, განსხვავება იმაში მდგომარეობს, რომ საერთაშორისო შეფასებების შემთხვევაში, ანალიზი მიმდინარეობს საერთაშორისო კონტექსტის გათვალისწინებით და მისი მხედველობაში მიღების შემთხვევაში ხდება ადგილობრივი განათლების ესქპერტებისთვის რეკომენდაციების შემუშავება.“ (<http://www.mcageorgia.ge/index.php/main/project/4> 22.08.2015)

საქართველოში შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ ზოგადი განათლების მიმართულებით ხორციელდება 3 საერთაშორისო კვლევა-შეფასება:

PIRLS (წიგნიერების საერთაშორისო კვლევა, რომელიც მიზნად ისახავს, შეაფასოს 9-10 წლის მოზარდების წაკითხულის გააზრების უნარი.);

PIZA (საერთაშორისო კვლევაა, რომელიც მიზნად ისახავს შეაფასოს 15 წლის მოზარდების მიერ სკოლაში შეძენილი ცოდნა და უნარები შემდეგი საგნობრივი მიმართულებებით: კითხვა, მათემატიკა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები);

TIMSS (მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევაა, რომლის მიზანია მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლების ხელშეწყობა. ამ კვლევის ფარგლებში ფასდება 9-10 და 13-14 წლის მოზარდების ცოდნა მათემატიკასა და საბუნებისმეტყველო საგნებში (ფიზიკა, ქიმია, ბიოლოგია, ფიზიკური გეოგრაფია).

ნაშრომის ფორმატიდან გამომდინარე, შევეცდებით თითოეული კვლევის მოკლედ დახასიათება-ანალიზს, რათა ნათლად გამოჩნდეს კვლევის შედეგების სასკოლო სისტემაში სწავლა-სწავლების პროცესის ხარისხთან მიმართება.

PIRLS - წიგნიერების საერთაშორისო კვლევაში მონაწილეობას 45 ქვეყანა იღებს. იგი საქართველოში პირველად 2006 წელს ჩატარდა და, რბილად რომ ვთქვათ, საკმაოდ მოკრძალებული შედეგები გვქონდა. 45 ქვეყანას შორის მხოლოდ მე-40 ადგილზე გავედით.

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

კვლევის შედეგების მიხედვით მომზადდა ანგარიში და რეკომენდაციები, რომლებიც ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავებისა და მოდიფიცირების წინაპირობა უნდა ყოფილიყო. თუმცა, სამწუხაროდ განახლებულ - 2010 წელს შემუშავებულ 5-წლიან ესგ - ში მისი ასახვა არ მოხდა. არადა, კვლევის ანგარიშის დასასრულს გამოთქმული იყო მოსაზრება: „იმედია, PIRLS-ის მომდევნო ციკლის (2011) დასრულების შემდეგ მოგვეცემა შესაძლებლობა, საქართველოში საგანმანათლებლო რეფორმის ეფექტურობასა და PIRLS-ში ქართველი მოსწავლეების მაღალი მიღწევების შესახებ ვისაუბროთ, რაშიც მნიშვნელოვან როლს სწორედ PIRLS-ის კვლევა და ამ კვლევის საფუძველზე შემუშავებული რეკომენდაციები შეასრულებს.“(წიგნიერება-PIRLS - 2006 საქართველოში, 2008 წ. http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/wigniereba_pirls_2006_2013.pdf)

2011 წელს ისევ ჩატარდა აღნიშნული კვლევა. კვლევაში მონაწილე 45 ქვეყნიდან 32 ქვეყანას PIRLS-ის სკალის საშუალო მაჩვენებელზე (500) მაღალი შედეგი აქვს, 12 ქვეყანას კი - საშუალოზე დაბალი. სამწუხაროდ, საქართველო კვლავ საშუალო ნიშნულზე დაბლა მოხვდა. მართალია, PIRLS 2006-თან შედარებით 2011 წელს საქართველოს შედეგები მნიშვნელოვნად – 17 ერთეულით გაუმჯობესდა, თუმცა საერთაშორისო საშუალო ქულას (PIRLS-ის სკალის ცენტრალურ მნიშვნელობას – 500) 12 ერთეულით მაინც ჩამორჩება და ეს განსხვავება სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია.

საქართველოს შედეგები 2006 და 2011 წლის კვლევაში :

საქართველო		
2006	471	სკალის ცენტრალურ მნიშვნელობა - 500
2011	488	17↑

როგორც ჩანს, მიუხედავად დახარჯული ენერჯისა და რესურსებისა, საქართველოს სახელმწიფომ ვერ შეძლო სერიოზული პროგრამის შემუსავება, რაც, მინიმუმ საშუალო მაჩვენებელზე მაღალ შედეგს მაინც მოგვეცემდა წაკითხულის გააზრების მიმართულებით. ვფიქრობთ, ასეთ შედეგს ბევრი ფაქტორი განაპირობებს, მაგრამ უმთავრესი ესგ. - ის რეკომენდაციების შესაბამისი მოდიფიცირების ვერშესრულება და მასწავლებელთა გადამზადების ტრენინგ-მოდულების არაჯეროვანი განხორციელებაა.

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) - მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევა საქართველოში 2007 წელს ჩატარდა. იგი მე-4 და მე-8 კლასებში აღნიშნული

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

დისციპლინების ცოდნას აფასებდა. ტიმსი 4 წელიწადში ერთხელ ტარდება და განმეორებით საქართველოში 2011 წლის გაზაფხულზე პირლსთან ერთად ჩატარდა.

ამ კვლევის საფუძველზე, 2007 წელს საქართველო მოსწავლეთა მიღწევების მიხედვით შედგენილი რეიტინგული სიის ბოლო მეოთხედშია. 2011 წლის შედეგებმა მეოთხე და მერვე კლასებში მათემატიკის მიმართულებით მცირედი უკეთესობა აჩვენა, თუმცა საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების საგნებში პირიქით, მაჩვენებელი გაუარესდა კიდევ.

მათემატიკა

„მე-4 კლასი

TIMSS-ის საერთაშორისო საშუალოზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს კვლევაში მონაწილე საქართველოს სკოლების **16.2%-ს**, კი საშუალოზე დაბალი მაჩვენებელი - **83.8%-ს**.

მე-8 კლასი

TIMSS -ის საერთაშორისო საშუალოზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს კვლევაში მონაწილე საქართველოს სკოლების **13.4%-ს**, საშუალოზე დაბალი მაჩვენებელი - **86.6%-ს**.“

(TIMSS 2011, მათემატიკა http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/timss_2011-%20math_final.pdf)

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები

„მე-4 კლასი

TIMSS-ის საერთაშორისო საშუალოზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს კვლევაში მონაწილე საქართველოს სკოლების **14.5%-ს**, კი საშუალოზე დაბალი მაჩვენებელი - **85.5%-ს**.

მე-8 კლასი

TIMSS -ის საერთაშორისო საშუალოზე მაღალი მაჩვენებელი აქვს კვლევაში მონაწილე საქართველოს სკოლების **3.5%-ს**, საშუალოზე დაბალი მაჩვენებელი - **96.5%-ს**.“ (TIMSS 2011, **ბუნებისმეტყველება** http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/timss%202011-%20science_.pdf)

ვფიქრობთ, წარმოდგენილი შედეგები კიდევ ერთხელ ადასტურებს ზოგადი განათლების მიმართულებით გატარებული რეფორმის არცთუ სახარბიელო ხარისხს. ის მცირე გაუმჯობესება კი, რომელიც 2007 წლის შედეგთან შედარებით გვაქვს მათემატიკაში, ნამდვილად არ არის გაწეული ხარჯებისა და რესურსების პროპორციული.

PIZA - საერთაშორისო კვლევაში საქართველო 2009 წლიდან ჩაერთო. კვლევა ტარდება სამ წელიწადში ერთხელ და ყოველ წელს სამი სფეროდან ერთ-ერთი არის პრიორიტეტული (2009 - კითხვა, 2012 - მათემატიკა, 2015 - საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები). 2009 წელს საცდელი კვლევა ჩატარდა, ხოლო ძირითადი - 2010 წლის გაზაფხულზე. მასში მონაწილეობა მიიღეს შემთხვევით შერჩეულმა 15 წლის მოსწავლეებმა. უნდა აღვნიშნოთ, რომ ეს კვლევა საქართველოში მხოლოდ ერთხელ ჩატარდა. ძირითადი სამიზნე მე-9 კლასის მოსწავლეები არიან. განსხვავებით PIRLS -ისა და TIMSS - ისაგან, რომელიც ამერიკული პატრონაჟით ტარდება, პიზას ევროპა ატარებს, კერძოდ - ეკონომიკური და კულტურული განვითარების ორგანიზაცია (OECD).

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

„საქართველოს მოსწავლეების მიერ პიზას სამივე სფეროში - წიგნიერებაში, მათემატიკასა და საბუნებისმეტყველო საგნებში - 2009 წელს მიღწეული შედეგები სტატისტიკურად OECD ქვეყნების საშუალო მაჩვენებელზე მნიშვნელოვნად დაბალია. მაგალითად, წიგნიერებაში მოსწავლეთა საშუალო ქულა **374** მნიშვნელოვნად ჩამოუვარდება პიზას საერთაშორისო საშუალო ქულას, რომელიც წიგნიერებაში **493**-ია. რაც შეეხება მათემატიკას, აქ საქართველოს მოსწავლეების საშუალო ქულამ **379** შეადგინა, რაც ასევე მნიშვნელოვნად დაბალია საერთაშორისო საშუალოზე - **496**. საბუნებისმეტყველო საგნებში ქართველი მოსწავლეების საშუალო ქულაა **373**, რაც სხვა სფეროების მსგავსად სტატისტიკურად მნიშვნელოვნად ჩამორჩება საერთაშორისო საშუალო ქულას (**501**)“ (მოსწავლეთა შეფასების საერთაშორისო პროგრამა, 2009 წლის კვლევის ეროვნული ანგარიში http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/pisa_report_2009.pdf)

სამწუხაროდ, 2011 წელს საერთაშორისო კვლევები საქართველოში შეწყდა. მაშინდელი მინისტრის, დიმიტრი შაშკინის, ეს გადაწყვეტილება 2011 წლის ბოლოს გამოქვეყნებულ „პიზას“ კვლევის შედეგებს მოჰყვა, სადაც ქართველმა მოსწავლეებმა არასახარბიელო შედეგები აჩვენეს. როგორც შეფასებისა და გამოცდების ცენტრიდან კვლევის კოორდინატორი ნუცა კობახიძე 2013 წლის პირველ აპრილს რადიო თავისუფლებასთან ინტერვიუში ამბობს: „მინისტრ შაშკინისგან ითქვა, კვლევის მეთოდოლოგია ბუნდოვანია, არასწორია და სჯობს, ეროვნულ კვლევებზე გადავიდეთ. (<http://www.radiotavisupleba.ge/content/schools-problems-3/24944574.html> 01.04.2013)

ცხადია, კვლევის შედეგის ამგვარი ინტერპრეტაცია, რბილად რომ ვთქვათ, არ ატარებს სერიოზულ ხასიათს. საერთაშორისო კვლევების ძირითადი მიზანი სწორედ ისაა, რომ ქვეყანამ დაადგინოს თავისი განათლების სისტემის ზოგადი მდგომარეობა, ძლიერი და სუსტი მხარეები სხვა ქვეყნებთან შედარებით და გაითვალისწინოს, ამ შემთხვევაში, საერთოევროპული კონტექსტი. გამოასწოროს ხარვეზი და გაიზიაროს წარმატებული ქვეყნების წარმატებული პრაქტიკა.

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ წარმოდგენილი შედეგები საუკეთესოდ ასახავს განათლების სისტემის რეფორმის წარმატება-წარუმატებლობის ხარისხს. ცხადია, არ შეიძლება თითქმის 10-წლიანი რეფორმის პროცესის შედეგი ზოგადი განათლების მიმართულებით ყველა ასპექტში საშუალო მაჩვენებელზე დაბალი იყოს. ეს შედეგები მინიმუმ უნდა აფიქრებდეს სახელმწიფოს გადასინჯოს საკუთარი საგანმანათლებლო პოლიტიკა და კვლევის შედეგების ანალიზის საფუძველზე შემუშავებული რეკომენდაციების მიხედვით გენერალური რევიზია ჩაუტაროს რეფორმის ძირითად კორპუსს. თუმცა, როგორც მასალები გვიჩვენებს, მხოლოდ PIRLS -ის კვლევის შედეგები გაითვალისწინა მცირედით მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნულმა ცენტრმა და დაგეგმა წერისა და კითხვის სტრატეგიების ტრენინგები და სასწავლო-მეთოდური მასალის მომზადება. რაც შეეხება დანარჩენ ორ კვლევას, 2013 წლამდე, ფაქტობრივად, არანაირი გამოძახილი განათლების რეფორმას მათ მიმართებით არ ჰქონია

The 4th Teacher Conference “**University and School**” (Problems of Teaching and Education)

The exchange of Good Practices

17 October, 2015, Materials

და თაროზე შემოსადებ კვლევათა რანგში განიხილება. აქვე უნდა აღვნიშნოთ ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ასპექტი - საერთაშორისო შედეგების სავალალოობა, როგორც ჩანს, არ აძლევდა წინასაარჩევნო 2011 წელს ხელისუფლებას მომგებიან პოზიციას განათლების რეფორმის მონაგარით ეტრაბაზა და საკუთარ წარმატებულ პოლიტიკურ ნაბიჯებზე მაღალი რიტორიკით ესაუბრა. შესაბამისად, ხელისუფლება წყვეტს იმ კვლევების განხორციელებას, რომლებიც მის ლუსტრაციას ახდენენ და აგრძელებს იმ შიდაკვლევებს, რომელთა შედეგების მანიპულირება ხელეწიფება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საერთაშორისო კვლევების - PISA PIRLS TIMS - ანგარიშები
2. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საარქივო მასალები
3. <http://www.radiotavisupleba.ge/content/schools-problems-3/24944574.html> 01.04.2013
4. http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/pisa_report_2009.pdf
5. http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/timss%202011-%20science_.pdf
6. http://www.naec.ge/images/doc/SXVA/timss_2011-%20math_final.pdf
7. <http://www.naec.ge/erovnuli-erovnuli-gamocdebi/zogadi-informacia.html?lang=ka-GE>